

- 3. Όλες τις ΥΠΕ**
- 4. ΕΥΔΑΠ**
Ωρωπού 156
Γαλάτσι
- 5. ΕΥΑΘ**
Εγνατίας 127
Θεσσαλονίκη
- 6. Κεντρική Ένωση Δήμων & Κοινοτήτων**
Ακαδημίας 65
Τ.Κ. 11521, Αθήνα
- 7. ΕΦΕΤ**
Κηφισίας 124 & Ιατρίδου 2
Τ.Κ.11526, Αμπελόκηποι
- 8. Γενικό Χημείο του Κράτους**
Τσόχα 16,
Τ.Κ. 11521, Αμπελόκηποι
- 9. Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας**
Λ. Αλεξάνδρας 196,
Τ.Κ. 115 21 Αθήνα

Εσωτερική Διανομή

1. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Δημόσιας Υγείας
2. Γραφείο Γενικής Δ/ντριας Δημόσιας Υγείας
3. Ε.Κ.ΕΠ.Υ.
4. Δ/νση ΥΓ2 (4)

ΕΕ. ΕΠΕΙΓΟΝ

963

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝ. ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΔΗΜ. ΥΓΕΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΜΗΧΑΝΙΚΗΣ &
ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΠΕΡ/ΝΤΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΗΜ. ΥΓΙΕΙΝΗΣ

Αθήνα, 28-8-07

Αριθ. Πρωτ. Γ. Π. οικ.109259

Ταχ. Δ/ση : Βερανζέρου 50

Ταχ. Κώδικας : 10438 Αθήνα

FAX : 210-5236046

: 210-5233563

Πληροφορίες : Ι. Μανουσοπούλου

Β. Κωστούλα

Τηλέφωνα : 210-5236549, 210-5243609

210-5221089, 210-5237384

ΠΡΟΣ: Όλες τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις,
α. Διευθύνσεις Υγείας, Δημ. Υγιεινής,
Δ/σεις Υγείας-Πρόνοιας
Έδρες τους
Επαρχεία
β. Γραφεία κ. κ. Νομαρχών

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

Θέμα: «Λήψη μέτρων διασφάλισης της Δημόσιας Υγείας σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών»

Σχετ.: α) Ο Κανονισμός(ΕΚ) Αριθμ. 852/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 29^{ης} Απριλίου 2004, για την υγιεινή των τροφίμων.

β) Οι Υ2/2600/01 ΚΥΑ περί ποιότητας του νερού ανθρώπινης κατανάλωσης όπως τροποποιήθηκε με την ΔΥΓ2/οικ. 38295/2007 και την τροποποίηση σφαλμάτων ΦΕΚ 986/τ.β/18-6-07, η ΥΜ/5673/57 Υγ. Διάταξη για την απολύμανση του πόσιμου νερού και η ΔΥΓ2/οικ. 94097/19-7-07 εγκύκλιος μας

γ) Οι Ν. 3172/03 (ΦΕΚ 197^Α) για την οργάνωση και εκσυγχρονισμό των Υπηρεσιών Δημ. Υγείας και Ν. 3370/05 (ΦΕΚ 176^Α) για την οργάνωση και λειτουργία των Υπηρεσιών Δημ. Υγείας

δ) Η Αιβ/8577/83 Υγειονομική Διάταξη(ΦΕΚ. 526τ.Β./83) όπως έχει τροποποιηθεί.

Σε συνέχεια των ανωτέρω σχετικών, και με αφορμή τις καταστάσεις έκτακτης ανάγκης που δημιουργήθηκαν από την εκδήλωση εκτεταμένων πυρκαγιών σε περιοχές της χώρας, και για τη διασφάλιση της Δημόσιας Υγείας, επισημαίνουμε τα εξής:

Α. Για τη διασφάλιση της ποιότητας του πόσιμου νερού οι ΟΤΑ και οι φορείς ύδρευσης που είναι υπεύθυνοι για την παροχή υγιεινού πόσιμου νερού, σε συνεργασία με τις Δ/σεις Υγείας των Ν.Α. και άλλων συναρμόδιων φορέων, θα πρέπει, στα πλαίσια εφαρμογής της κείμενης νομοθεσίας να τηρούν πιστά τα αναφερόμενα στα (β) σχετικά και, πέραν των ανωτέρω, :

➤ Ειδικότερα, σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών (π.χ. πυρκαγιών σεισμών, πλημμυρών,) και έντονων καιρικών φαινομένων (π.χ. βροχοπτώσεων), στη διάρκεια των οποίων υπάρχει μεγάλη πιθανότητα πρόκλησης μηχανικών βλαβών στο δίκτυο ύδρευσης και εισόδου σ' αυτό ξένων υλών (π.χ. αιωρούμενα σωματίδια, χώματα, λάσπες κ.λ.π.), που είναι δυνατόν να υποβαθμίσουν την ποιότητα του πόσιμου νερού (π.χ. μεταβολή φυσικοχημικών παραμέτρων του νερού από αλλαγή αλκαλικότητας εδάφους, ηλεκτροχημικού δυναμικού του υλικού ύδρευσης σε συνδυασμό με τη διαβρωτικότητα του νερού, μικροβιολογική μόλυνση του νερού), να διενεργηθεί αμέσως υγειονομικός έλεγχος λειτουργίας των συστημάτων ύδρευσης (γεώτρηση ή πηγή υδροληψίας, δεξαμενές, εγκαταστάσεις, δίκτυο διανομής) και αποχέτευσης. Συγκεκριμένα, να διερευνηθεί η πιθανότητα ή η δημιουργία οποιασδήποτε διαρροής (θραύση σωλήνων, εμπόδια στη ροή, κ.λ.π.) που μπορεί να δημιουργήσει πρόβλημα υγιεινότητας του πόσιμου νερού και

Ι. σε περίπτωση διαπίστωσης βλαβών στο δίκτυο ύδρευσης θα πρέπει:

α) να διενεργηθεί άμεσα λεπτομερής υγειονομική αναγνώριση και διερεύνηση των αιτίων του προβλήματος καθώς και **εργαστηριακός έλεγχος** (μικροβιολογικές και φυσικοχημικές παράμετροι) μετά από κατάλληλη δειγματοληψία. Τα δείγματα νερού θα πρέπει να ληφθούν από **κρίσιμα σημεία** του δικτύου ύδρευσης, όπως στις γεωτρήσεις ή πηγές υδροληψίας, δεξαμενές τροφοδοσίας νερού, και σε διάφορα σημεία του δικτύου, κυρίως όμως ανάντη και κατόντη του σημείου βλάβης του αγωγού ύδρευσης.

β) εφόσον υφίστανται βάσιμες ενδείξεις υπέρβασης τιμών ποιοτικών παραμέτρων του πόσιμου νερού θα πρέπει σε συνεργασία με τους υπευθύνους ύδρευσης να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα προστασίας της Δημόσιας Υγείας:

- **διακοπή της υδροδότησης** μέχρι την αποκατάσταση των προβλημάτων και την εξασφάλιση των ποιοτικών παραμέτρων εντός των ορίων της κείμενης νομοθεσίας με παράλληλη ενημέρωση των κατοίκων και λήψη μέτρων αντιμετώπισης της προσωρινής διακοπής της υδροδότησης των κατοίκων της περιοχής (**τροφοδοσία με κατάλληλης ποιότητας πόσιμο νερό [μεταφορά με βυτία (υδροφόρες)] ή εμφιαλωμένα νερά,**
- σύμφωνα και με τις οδηγίες του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας μετά από κάθε επισκευή σε τμήμα αγωγού να γίνεται **υπερχλωρίωση** με διάλυμα χλωρίου υψηλής συγκέντρωσης και αντίστοιχο χρόνο παραμονής
- μετά τον εντοπισμό του προβλήματος και την αντιμετώπισή του (αποκατάσταση της βλάβης του δικτύου, λήψη μέτρων προστασίας της πηγής κ.λ.π.), εφόσον το πρόβλημα είναι γενικευμένο, να εφαρμοσθεί το μέτρο της **υπερχλωρίωσης της δεξαμενής υδροδότησης και όλου του μήκους του συστήματος ύδρευσης** με διάλυμα χλωρίου υψηλής συγκέντρωσης και αντίστοιχο χρόνο παραμονής, το οποίο στη συνέχεια θα απορριφθεί και μετά να ξεκινήσει η επαναλειτουργία του δικτύου.

γ) εάν έχουν εμφανισθεί κρούσματα γαστρεντερίτιδας να διερευνηθεί η συσχέτιση της εμφάνισης των κρουσμάτων γαστρεντερίτιδας με την πρόκληση βλαβών και την εκτέλεση έργων στο δίκτυο ύδρευσης της πόλης

II. εφ' όσον διαπιστώνεται με συνεχείς ελέγχους ότι δεν υπάρχουν βλάβες στο δίκτυο και εισροή ξένων σωμάτων, ουσιών κ.λ.π, θα πρέπει οι υπεύθυνοι ύδρευσης και οι υγειονομικές αρχές να βρίσκονται σε επαγρύπνηση και οι δειγματοληπτικοί και εργαστηριακοί έλεγχοι του νερού σε κρίσιμα σημεία του δικτύου ύδρευσης να είναι συστηματικοί, οι τιμές του υπολειμματικού χλωρίου να ελέγχονται συστηματικά και να αυξηθεί η συχνότητα παρακολούθησης και άλλων ποιοτικών παραμέτρων του πόσιμου νερού κατά την κρίση της Δ/σης Υγείας.

Επισημαίνεται ιδιαίτερα η σπουδαιότητα διενέργειας υγειονομικής αναγνώρισης, δεδομένου ότι κάθε εργαστηριακή εξέταση αντικατοπτρίζει μόνον την κατάσταση της στιγμής της δειγματοληψίας, ενώ η υγειονομική αναγνώριση επιτρέπει την επισήμανση των υπαρκτών και ακόμη δυνητικών κινδύνων. Υπενθυμίζεται ότι τα κυριότερα στοιχεία που εξετάζονται κατά την υγειονομική αναγνώριση είναι:

- Λεκάνη απορροής υδροληψίας,
- πηγή υδροληψίας
- εξωτερικοί αγωγοί
- αντλιοστάσιο,
- δεξαμενές
- δίκτυο διανομής
- σύστημα επεξεργασίας
- απολύμανση
- εσωτερικές υδραυλικές εγκαταστάσεις

B. Επίσης στις περιπτώσεις φυσικών καταστροφών ιδιαίτερη σημασία πρέπει να δίνεται στην **ποιότητα των τροφίμων** με τα οποία σιτίζονται οι πληγέντες πληθυσμοί, που ήδη είναι καταπονημένοι και επιπλέον λόγω των συνθηκών διαβίωσής τους ελλοχεύει αυξημένος κίνδυνος τροφιμογενών και άλλων λοιμώξεων.

Λόγω των εκτεταμένων καταστροφών καθώς και των συχνών και μεγάλης διάρκειας διακοπών του ηλεκτρικού ρεύματος, θεωρείται επιβεβλημένο να ενημερωθεί το κοινό για το σωστό και υγιεινό χειρισμό και συντήρηση των τροφίμων.

Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στη διατροφή των πληγέντων στους οποίους διανέμονται τρόφιμα, τα οποία προσφέρουν διάφορες κοινωνικές οργανώσεις, φορείς ή επιχειρήσεις τροφίμων, σε ότι αφορά τις συνθήκες παρασκευής, μεταφοράς, συντήρησης, στον τρόπο διανομής και κυρίως την ποιότητα κατά το χρόνο διανομής.

Επισημαίνεται ότι η ασφάλεια των τροφίμων σε όλες τις φάσεις της αλυσίδας παραγωγής τους (πρώτες ύλες, παρασκευή, διατήρηση, διακίνηση, μεταφορά, αποθήκευση, διανομή κ.λ.π), καθώς και η **προσωπική υγιεινή των χειριστών των τροφίμων** αποτελεί πρωταρχικής σημασίας παράγοντα ώστε να αποφευχθούν ενδεχόμενοι κίνδυνοι δημόσιας υγείας.

Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται στον έλεγχο των τροφίμων κυρίως στις περιπτώσεις που γίνεται **μαζική προετοιμασία** και ιδιαίτερα όταν πρόκειται για τρόφιμα ευαλλοίωτα.

Προσοχή επίσης θα πρέπει να δοθεί στις περιπτώσεις όπου διανέμονται στους πληγέντες τυποποιημένα τρόφιμα. Θα πρέπει αυτά να διακινούνται με ασφάλεια και να αποθηκεύονται μέχρι την διανομή τους σε χώρους με απόλυτη τάξη, καθαριότητα και με συνθήκες συντήρησης τέτοιες ώστε να αποφεύγονται τυχόν αλλοιώσεις ή επιμολύνσεις τους.

Απαιτείται εντατικοποίηση των ελέγχων που διενεργούν οι αρμόδιες υπηρεσίες σε όλες τις φάσεις της αλυσίδας παραγωγής των τροφίμων, οι οποίοι θα πρέπει να είναι ενδεδειγμένοι και να καλύπτουν όχι μόνο την παρασκευή αλλά και τη μεταφορά, προσωρινή αποθήκευση μέχρι την παράδοσή τους στους πληγέντες.

Ενδεικτικά σημειώνουμε ότι:

- Αν διαπιστωθεί οποιαδήποτε αλλοίωση στην οσμή, τη γεύση, το χρώμα και την υφή της τροφής πρέπει οπωσδήποτε να απορριφθεί, μαγειρεμένη ή όχι.
- Να αποφεύγεται η παραμονή των τροφίμων εκτός ψυγείου.
- Να τηρούνται όλοι οι κανόνες υγιεινής και καθαριότητας των κατοίκων του καταυλισμού: να πλένονται τα χέρια με άφθονο νερό και σαπουνί πριν από κάθε γεύμα και να μην εκτίθενται τα τρόφιμα σε μύγες, ακάρεα και ποντίκια.
- Τα προμαγειρεμένα τρόφιμα πρέπει να καταναλώνονται πάντα μετά την ολοκλήρωση του μαγειρέματός τους.
- Να ελέγχεται πάντοτε η ημερομηνία λήξης στα συσκευασμένα τρόφιμα.
- Το έτοιμο φαγητό πρέπει να τρώγεται αμέσως μετά τη διανομή του.
- Τα περισσεύματα φαγητού να πετάγονται στα σκουπίδια.
- Τα φρούτα και τα λαχανικά να πλένονται πολύ καλά πριν καταναλωθούν.
- Προσοχή στο γάλα, τα γιαούρτια, τα τυροκομικά προϊόντα, στα σάντουιτς και τα γλυκά. Να διατηρούνται εντός ψυγείου.
- Κονσέρβες φουσκωμένες, σκουριασμένες ή κτυπημένες να πετάγονται αμέσως.

Γ. Επίσης ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί και στις εγκαταστάσεις των ξενοδοχειακών μονάδων, οι οποίες θα φιλοξενήσουν πληγέντες ή άτομα, τα οποία θα μεταβούν στις πληγείσες περιοχές για συνδρομή και βοήθεια.

Δ. Στις εξαιρετικές περιπτώσεις που θα απαιτηθούν εγκαταστάσεις πληγέντων (σκηνές σε ανοιχτούς χώρους, προκατασκευασμένες οικίες, χώροι διαμονής μικρής δυναμικότητας, κ.λ.π.) θα πρέπει να λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα για την αντιμετώπιση των νέων συνθηκών ύδρευσης και αποχέτευσης (κατάλληλα εγκατεστημένο σύστημα χημικών τουαλετών, σύμφωνα με τις διατάξεις της Ε1β/221/65 Υγειον. Διάταξης) που προκύπτουν, περιλαμβανομένων και των μέτρων υγιεινής διαχείρισης και αποκομιδής των στερεών αποβλήτων (οικιακά απορρίμματα, τυχόν μπάζα, κ.λ.π.). Επιπλέον, ιδιαίτερη μέριμνα θα πρέπει να λαμβάνεται για την προστασία των πληγέντων από ενδεχόμενη έκθεσή τους σε ερπετά, τρωκτικά, αρθρόποδα κ.λ.π..

Ε. Στα πλαίσια διασφάλισης της Δημόσιας Υγείας σε περιπτώσεις μαζικής καταστροφής, ένα από τα ζητήματα που πρέπει να διερευνηθεί από τις αρμόδιες Υπηρεσίες είναι η εμβολιαστική κάλυψη των πληγέντων, ιδίως των παιδιών. Η εν λόγω διερεύνηση θα γίνει μέσα από τα κατά τόπους εμβολιαστικά κέντρα με σκοπό την άμεση παρέμβαση σε περιπτώσεις που αυτό απαιτείται για τη θωράκιση του πληθυσμού.

Επισημαίνεται ότι προκειμένου οι δράσεις ανά Ν.Α που αναφέρονται σε θέματα Δημόσιας Υγείας να έχουν το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα θα πρέπει αυτές να συντονίζονται από έναν και μόνο υπεύθυνο.

Τέλος υπενθυμίζουμε ότι οι υγειονομικοί έλεγχοι ανήκουν στις αρμοδιότητες των οικείων Διευθύνσεων Υγείας και θα πρέπει να γίνονται με μεγάλη προσοχή και αυστηρότητα αλλά και με πνεύμα καλής συνεργασίας, με απώτερο σκοπό τη διασφάλιση της Δημόσιας Υγείας.

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1. ΥΠΕΧΩΔΕ

Δ/ση Περ/κού Σχεδιασμού
Πατησίων 147, Αθήνα 11251.

2. ΥΠΕΣΔΔΑ

Δ/ση Τεχν. Υπηρεσιών
Σταδίου 27, Αθήνα 10183

3. Όλες τις ΥΠΕ

4. ΕΥΔΑΠ

Ωρωπού 156, ΓΑΛΑΤΣΙ

5. ΕΥΑΘ

Εγνατίας 127
ΘΕΣ/ΝΙΚΗ

6. ΕΔΕΥΑ

Παπακυριαζή 37-43
41222 ΛΑΡΙΣΑ

(με την παράκληση να ενημερώσει
όλα τα μέλη της)

7. Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων

Ακαδημίας 65
115 21 ΑΘΗΝΑ

(με την παράκληση να ενημερώσει
όλα τα μέλη της)

8. Τοπικές Ενώσεις Δήμων και Κοινοτήτων

9. ΕΦΕΤ

Κηφισίας 124 και Ιατρίδου 2
11526, Αμπελόκηποι

10. Γεν. Χημείο του Κράτους

Τσόχα 16, Αθήνα

10. ΚΕΔΥ

11. ΕΣΔΥ

Λ. Αλεξάνδρας 196
11521, Αθήνα

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΥΓΕΙΑΣ

ΑΘ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

Λουκάς Παναγιωτόπουλος

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ:

1. Γραφείο Υπουργού Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης
2. Γραφεία Υφυπουργών Υγείας και Κοιν. Αλληλεγγύης
3. Γραφεία Γενικών Γραμματέων Υπουργείου Υγείας
4. Γραφείο Ειδικής Γραμματέως, κας Τροχάνη
5. Γραφεία Γεν. Διευθυντών (με την παράκληση να ενημερώσουν τις Δ/σεις τους)
6. Ε.Κ.Ε.Π.Υ.

7. ΚΕΕΛΠΝΟ

8. Διεύθυνση Δημόσιας Υγιεινής (10)

9. Διεύθυνση ΔΥΓ2 (10)